

คำอธิบายการใช้งาน

1. เอกสารฉบับนี้ผ่านกระบวนการแปลงภาพเป็นอักษรด้วยเทคนิคการรู้จำอักขระด้วยแสง (OCR หรือ Optical Character Recognition)
2. จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการอ่านและการสืบค้น
3. การคัดลอกข้อความเพื่ออ้างอิง (Quotation) ควรตรวจสอบความถูกต้องจากไฟล์ต้นฉบับอีกครั้ง
4. การสะกดคำอาจมีความแตกต่างในแต่ละยุคสมัย
5. การแปลงภาพเป็นอักษรยี่ดต้นฉบับเป็นหลักไม่มีการแก้ไข

จัดทำโดย

กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๔๔
(สมัยสามัญ)
วันเสาร์ที่ ๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

สารบัญ

ครั้งที่ ๔๔/๒๕๗๕

หลวงประดิษฐมนูธรรม แกลงขอแก้ร่างพระราช ปรารภพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม	๕๙๒-๕๙๓
ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขออนุมัติเพื่อ เติมคำในมาตรา ๔	๕๙๔
ญัตติของคณะกรรมการราษฎรว่าด้วยร่างพระราช บัญญัติเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งกายข้าราชการ พลเรือน และเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งกายผู้ มี ตำแหน่งเฝ้า พุทธศักราช ๒๔๗๕ (เลื่อนมาแต่คราวประชุม ครั้งที่ ๔๓/๒๕๗๕	๕๙๔
ญัตติของคณะกรรมการราษฎรว่าด้วยร่างพระราช บัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ระหว่างเวลาที่ใช้บทบัญญัติเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ พิจารณา ตั้งแต่มาตรา ๑ ถึง ๙	๕๙๕-๖๒๑

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๔๔/๒๕๗๕

วันเสาร์ที่ ๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๗๕ (ตอนเช้า)

ณพระที่นั่งอนันตสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๒๐ นาฬิกา

สมาชิกมาประชุม ๕๒ นาย

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า วันนี้จะได้ปรึกษาพิจารณาถึงร่างพระราชบัญญัติเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งกายข้าราชการพลเรือน และเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งกายผู้มีตำแหน่งเฝ้า พุทธศักราช ๒๕๗๕ ซึ่งได้ค้างอยู่แต่ก่อน กับ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระวางเวลาที่ใช้บทบัญญัติเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๗๕

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่า ก่อนอื่นขอเสนอว่า ในวันที่แล้วมาเราได้ปรึกษากลางแล้วถึงร่างพระราชปรารภพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม และได้มีแก้ไขคำบางคำ คือ แก้คำว่า “อัครหายนมาส” เป็น “มิลสิรมาส” นั้น พระสารประเสริฐผู้ร่างได้มาขอแก้ไขใหม่ กล่าวว่า ถ้อยคำที่ร่างไว้แล้วนั้นเป็นภาษาสังสกฤต เมื่อจะแก้แล้วก็ควรแก้ไขให้เข้ารูปภาษาเดียวกัน เพราะ

คำที่ว่า “มิลสิรมาส” ที่แก้แล้วนั้นเป็นภาษามคธ จึงขอแก้ไขใหม่
 “มฤคสิรมาส” ฉะนั้นจึงขอเสนอต่อที่ประชุมว่า คำว่า “มิลสิ
 รมาส” ที่แก้ไว้เมื่อวันก่อนนั้น ขอแก้ไขใหม่เป็นว่า “มฤคสิรมาส”
 อีกอย่างหนึ่ง ในวันที่แล้วมามีความสงสัยในพระราชปรารภบาง
 อย่าง กล่าวคือว่า เราไม่ได้บอกว่าประกาศวันที่เท่าใด ความจริง
 นั้นตั้งแต่คำว่า ศุภมัสดุ ก็ได้บอกกันไว้แล้ว แต่เพื่อกันความสงสัย
 ขอเสนอเติมคำว่า “ประกาศ” หลังคำว่า “ประสิทธิประสาท”
 ในวรรค ๓ และเติมคำว่า “ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป” ท้ายวรรคนั้น
 วรรค ๓ ที่แก้ไขใหม่คงอ่านได้ความดังนี้

“จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมสั่ง
 ให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม ประสิทธิประสาทประกาศ
 พระราชทานแก่ประชาชนของพระองค์ ให้ดำรงอิสสรธิปไตยโดย
 บริบูรณ์ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป”

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า บัดนี้ในร่างพระราชปรารภพระราช
 ทานรัฐธรรมนูญที่เราได้พิจารณาตกลงไปแล้วนั้น มีแก้ไขเพิ่มเติม
 คำอีกดังที่ได้ฟังมาแล้ว ฉะนั้น ถ้าไม่มีคัดค้านอย่างใดแล้วขอให้
 ประชุมลงคะแนนรับรอง สมาชิกทั้งหมดมีความเห็นชอบตามที่แก้
 ใหม่ เป็นอันว่าร่างพระราชปรารภคำนำรัฐธรรมนูญนั้นใช้ได้ตาม
 ที่ได้แก้ไขใหม่

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เสนอว่า มาตรา ๔ แห่งรัฐธรรมนูญที่บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ต้องเป็นพุทธมามกะ” นั้น นักปราชญ์ทางภาษาวาควรเติมคำว่า “ทรง” ระหว่างคำว่า “ต้อง” กับ “เป็น” จึงขอเสนอให้เติมคำนั้นซึ่งความจริงเป็นราชาศัพท์ไม่เปลี่ยนความอย่างไร

ที่ประชุมอนุมัติให้แก้ไขได้ตามที่ประธานอนุกรรมการเสนอ ประธานสภาฯ กล่าวว่า บัดนี้จะได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งกายข้าราชการพลเรือนที่ค้างมาจากวันก่อน

ต่อไปนี้มีอภิปราย และพิจารณาปรึกษาพระราชบัญญัตินั้น เมื่อเสร็จจากอภิปรายและแก้ไขแล้ว ประธานสภาฯ ได้กล่าวว่า บัดนี้ก็ได้อภิปรายกันหมดความในมาตราต่าง ๆ แล้ว จึงอยากขอให้ที่ประชุมลงคะแนนมติรับรองต่อไป และถ้าเป็นอันใช้ได้ก็จะให้ออกประกาศ สมาชิกทั้งหมดลงมติเห็นชอบตามข้อความและหลักการที่ได้พิจารณาและแก้ไขมาแล้ว เป็นอันว่าที่ประชุมรับรองว่าร่างพระราชบัญญัติเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวข้าราชการพลเรือน และเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งกายผู้มีตำแหน่งเฝ้า พุทธศักราช ๒๔๗๕ ใช้ได้

ประธานสภาฯ กล่าวว่า บัดนี้เราจะได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระวางเวลาที่ใช้

บทบัญญัติจะเพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๔๗๕ ต่อไป

ประธานคณะกรรมการราษฎร กล่าวว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระวางเวลาที่ใช้บทบัญญัติจะเพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๔๗๕ ฉะนั้นนี้ อนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้จัดร่างขึ้น เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และมีข้อความหลายข้อที่ตัดเอามาจากพระธรรมนูญชั่วคราวมาลงไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เพราะคิดว่าข้อความเหล่านั้นอาจจะต้องแก้ไขเสมอตามเหตุการณ์จะพึงเป็นพึงมีในจะเพาะกาล เพราะฉะนั้นจึงเอามาใส่ไว้เพื่อจะได้แก้ไขได้ง่ายตามเหตุการณ์ ฉะนั้นอนุกรรมการจึงได้ร่างขึ้นมาเสียด้วย เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งหลวงประดิษฐมนูธรรมเป็นผู้ทำร่างนี้ขึ้นเป็นครั้งแรก ฉะนั้นจึงขอให้เป็นผู้อธิบายชี้แจงต่อไป

มาตรา ๑-๔ หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่า สำหรับความทั่วไปประธานคณะกรรมการราษฎรได้ชี้แจงมาแล้ว ต่อไปนี้สำหรับข้าพเจ้าที่ได้รับมอบฉันทะให้ชี้แจง ขอกล่าวว่า ความสำคัญในพระราชบัญญัตินี้เราได้แบ่งออกเป็นความใหญ่ ๒ ภาค คือในภาค ๑ ว่าด้วย สมาชิกผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ คือประเภทที่ราษฎรเลือกตั้ง ส่วนภาค ๒ ซึ่งมีความอยู่มาตราเดียวนั้น ว่าด้วยสมาชิกผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ คือจะตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยวิธีปลด

หรือตั้งเพิ่มเติมอย่างไร เป็นคนละวิธีการกับสมาชิกประเภทที่ ๑
 ใจความสำคัญในพระราชบัญญัตินี้จะเพาะที่เกี่ยวกับประเภทที่ ๑ มีอยู่
 ว่า แต่เดิมในรัฐธรรมนูญชั่วคราวเรากำหนดให้มีเลือกตั้ง ๓ ชั้น หรือ
 ๓ ดิกรี คือให้ราษฎรเลือกผู้แทนหมู่บ้าน ผู้แทนหมู่บ้านเลือก
 ผู้แทนตำบล ผู้แทนตำบลเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรอีก
 ชั้นหนึ่ง แต่ต่อมาเมื่อได้ร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ ได้พิจารณาเห็นว่า
 สมควรจะต้องตัดชั้นแรก หรือดิกรีแรกออกเสีย จะทำให้ประหยัดทั้ง
 เวลาและเป็นการที่จะอบรมให้ราษฎรได้มีการเลือกตั้งน้อยดิกรีขึ้น
 และต่อไปผลที่สุดเมื่อบ้านเมืองและเหตุการณ์ของเราเรียบร้อยเจริญ
 ดีแล้วราษฎรก็เลือกผู้แทนของตนโดยตรงทีเดียว แต่ว่าเวลานี้เรา
 ยังทำไม่ได้ เพราะเกี่ยวแก่การศึกษาและเหตุอื่น เพราะฉะนั้น จึง
 มีไว้เป็น ๒ ดิกรี คือชั้นแรกราษฎรในตำบลเลือกตั้งผู้แทนตำบล
 ละคน ผู้แทนตำบลที่ได้รับเลือกตั้งก็ไปออกเสียงเลือกผู้แทนราษฎร
 อีกชั้นหนึ่ง แต่ใครจะเป็นผู้แทนตำบลนั้น ก่อนที่จะเป็นต้องไปสมัคร
 ไว้ก่อน ส่วนการสมัครจะมีคุณสมบัติอย่างไรนั้นก็มิว่าต้องมีภูมิลำเนา
 หรือถิ่นที่อยู่หรือมือสังหาริมทรัพย์หรือเป็นบุคคลที่เกิดในที่นั้นอย่างใด
 อย่างหนึ่ง และการที่จะสมัครเป็นผู้แทนราษฎรก็เช่นเดียวกัน คืออาจ
 จะเป็นโดยว่ามีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ หรือมือสังหาริมทรัพย์หรือเป็น
 บุคคลที่เกิดในจังหวัดนั้น และไม่จำเป็นว่าผู้แทนตำบลนั้นจะต้องเลือก
 คนที่มีบ้านประจำในตำบลนั้น วิธีเช่นนี้ในนานาประเทศเขาก็ทำกัน

เช่นเราจะเห็นได้เช่นผู้อยู่ปารีส อาจจะเป็นผู้สมัครรับเลือกทางหัวเมืองทางปักข์ ใต้ ฝ่ายเหนือ ก็ได้ในเมื่อตนมีเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นนั้น ตามที่กฎหมายจะกำหนด ต่อไปนี้ขอชี้แจงว่า เราจะกำหนดให้มีผู้แทนราษฎรเป็นจำนวนเท่าใด ข้อนี้มีความปรากฏในมาตรา ๓ (๑) ว่า “ราษฎรผู้มีสิทธิออกเสียงในตำบลเลือกตั้งผู้แทนตำบลละหนึ่งคน” ความจริงนั้นตำบลอาจจะมีเล็กมีใหญ่ และที่กำหนดให้มีแต่ตำบลละคนนั้นก็เพราะเพื่อความสะดวกในปัจจุบัน แต่ที่จะให้ได้รับความยุติธรรมเท่ากันจริง ๆ นั้นเรายังทำไม่ได้ ในเบื้องต้นจึงกำหนดให้เลือกเฉพาะตำบลละหนึ่งคน อีกอย่างหนึ่งถ้าจะพูดถึงข้ออ้างแล้ว ในกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่เราก็มียุติข้ออ้างว่าได้ คือในกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่นั้นมีความว่า ราษฎรประมาณ ๑๐ ครัวเรือนจัดตั้งให้เป็นหมู่บ้าน ๑๐ หมู่บ้านจัดให้เป็นตำบลหนึ่งคือสำหรับตำบลนั้นพอที่จะเคลื่อนย้ายกันได้ ซึ่งต่างกับจังหวัด เพราะจังหวัดหนึ่งอาจมีตำบลน้อย อีกจังหวัดหนึ่งมีตำบลมาก สำหรับจังหวัดนั้นบางจังหวัดอาจมีคนเพียง ๓๐,๐๐๐ คน แต่บางจังหวัดมี ๖-๗ แสนก็ได้ ฉะนั้นสำหรับตำบลจึงให้เป็นไปเช่นนี้ก่อน ต่อเมื่อบ้านเมืองเราเจริญดีขึ้นแล้วก็ได้คิดกันอีกชั้นหนึ่ง ที่นี้กล่าวถึงการเลือกผู้แทนราษฎรในจังหวัดในมาตรา ๓ (๒) มีว่า “ผู้แทนตำบลในจังหวัดเลือกตั้งผู้แทนราษฎรจังหวัดละหนึ่งคน ถ้าจังหวัดใดมีพลเมืองเกินกว่าหนึ่งแสน ให้เลือกตั้งผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีก

หนึ่งคนทุก ๆ แส่น เศษของหนึ่งแส่นถ้าถึงครึ่ง ให้นำเป็นหนึ่งแส่น ถ้าต่ำกว่าครึ่งให้ปัดเศษ” ความหมายก็มีว่าการเลือกผู้แทนราษฎร นั้นให้เลือกได้จังหวัดละ ๑ คน ถ้าจังหวัดใดมีพลเมืองมากกว่า แส่น เป็นต้นว่ามีแส่นหกหมื่น เศษหกหมื่นมากกว่าครึ่งแส่นก็ให้นำเป็นแส่น กล่าวคือจังหวัดนั้นเลือกผู้แทนได้ ๒ คน แต่ถ้าจังหวัดใดมีพลเมืองแส่นสามหมื่น เศษสามหมื่นไม่ถึงครึ่งแส่นก็คิดปัดเศษ ออก คงเลือกผู้แทนได้คนเดียว คือให้ถือเหมือนกับแส่นเดียว หลักการมีเช่นนี้ที่ประชุมจะเห็นจะอย่างไร ?

พระยาปรีชาานุสาสน์ ถามว่า ถ้าแม้ผู้แทนถือตามเกณฑ์หนึ่งแส่น ได้คำนวณหรือแปลว่าจะมีผู้แทนมาสักเท่าใดทั้งหมด

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่า ประมาณอย่างหยาบ ๆ ราว ๑๒๐ คน ซึ่งไม่เกินกว่าในเมืองต่างประเทศ และในการที่เลือก เช่นนี้เราก็ต้องคิดถึงเงินรัฐบาลเหมือนกัน ถ้าหากว่ามีมากก็ต้องใช้จ่ายมากขึ้น

พระยาปรีชาานุสาสน์ ถามว่า รวมผู้แทนที่จะมีทั้งหมดก็ราว ๒๔๐ เช่นนี้จะไม่ทำงานการดำเนินเข้าไปสักหน่อยหรือ

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่า เวลานี้มีผู้ประสงค์ที่จะให้การทำงานได้ดำเนินไปโดยถี่ถ้วน ซึ่งทางอนุกรรมการก็ได้คิดดูแล้วถึงเรื่องที่ว่าถ้ารวมสมาชิกทั้งสองประเภทเข้าแล้วจะมีจำนวนมาก ซึ่งงานก็อาจจะช้าบ้าง แต่อย่างไรก็ดีเชื่อว่าแม้งานจะช้าก็คงช้าโดยความหวังดีด้วยกันทุกท่าน ฉะนั้นเห็นว่าไม่ต้องวิตกถึงข้อนี้

ครั้นแล้วได้อ่านมาตรา ๔ เสนอและกล่าวว่า สำหรับถ้อยคำ
 ในร่างพระราชบัญญัตินี้ขอว่าถ้าชัดแล้วก็ขอให้ใช้ได้ ให้ถือชัด
 เป็นเกณฑ์ไม่จำเป็นต้องเพราะเสนาะหู ไม่จำเป็นต้องให้ละเอียด
 ถัดลงอย่างรัฐธรรมนูญถาวรนัก สำหรับมาตรา ๔ นี้เราได้บัญญัติ
 ถึงเรื่องที่ว่าผู้ใดบ้างจะมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง คือ (๑) มีสัญชาติ
 เป็นไทยตามกฎหมาย ในข้อนี้เราได้มีกฎหมายว่าด้วยสัญชาติอยู่
 แล้วว่าบุคคลชนิดไหนบ้างที่ถือว่าเป็นสัญชาติไทย แต่เราได้ มีข้อ
 ยกเว้นไว้ ๒ ประการ คือว่าบุคคลคนหนึ่งในเวลาเดียวอาจจะมีสอง
 สัญชาติก็ได้ คือ บิดาเป็นคนต่างชาติมารดาเป็นไทยเกิดในสยาม
 กฎหมายไทยเรากล่าวว่าเป็นคนในสัญชาติไทย แต่กฎหมายต่างประเทศ
 ถือว่าถ้าบิดาเป็นคนต่างชาติแล้ว เขาก็ถือว่าเป็นคนในสัญชาติของบิดา
 กลายเป็นคนมีสองสัญชาติ แต่เรื่องนี้นานาประเทศก็ยังไม่เป็นที่ตกลง
 กันว่าจะให้ถือสัญชาติอะไรแน่ เช่นนี้เราจึงทำข้อยกเว้นไว้ (ก) ถ้า
 บิดาเป็นชาวต่างประเทศ จะได้แต่งกับมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือ
 ไม่ก็ตาม ต้องเป็นผู้ที่ได้เรียนหนังสือไทยจนได้ประกาศนียบัตรชั้น
 มัธยมปีที่ ๓ หรือได้รับราชการประจำการตามพระราชบัญญัติลักษณะ
 เกณฑ์ทหารแล้ว หรือได้รับราชการประจำแผนกอื่น ๆ ในตำแหน่ง
 ตั้งแต่เสมียนขึ้นไป โดยมีเงินเดือนแล้วไม่ต่ำกว่าห้าปี” นี้ก็เพื่อที่จะสื่อ
 ให้เห็นหรือต้องการที่จะให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อประเทศมากกว่า
 ปกติ ความผูกพันในการที่ได้เรียนจบชั้นมัธยม ๓ ก็ถือว่าได้เรียนรู้

อบรมเป็นไทยบ้างแล้ว หรือได้รับราชการทหารหรือตำรวจ ก็ยอม
ได้อบรมนิสสัยมาในทางนั้นแล้ว หรือที่ว่าได้รับราชการประจำ
แผนกอื่น ๆ ในตำแหน่งตั้งแต่เสมียนขึ้นไป โดยมีเงินเดือนประจำไม่ต่ำ
กว่า ๕ ปี ก็นับว่าได้เป็นผู้อบรมเป็นไทยมาพอเพียงแล้ว ส่วน
ข้อยกเว้นอีกข้อ คือ (ข) ถ้าเป็นคนที่แปลงชาติมาเป็นไทยต้อง
มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้ใน (ก) หรือได้อยู่
ในราชอาณาจักรสยามเป็นเวลาติดต่อกัน แต่เมื่อได้แปลงชาติมาแล้ว
ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี เรื่องนี้ในต่างประเทศก็เช่นเดียวกัน คนที่แปลงชาติ
มาไม่ยอมให้มีสิทธิออกเสียงเลย จึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดคุณ
สมบัติไว้ตามที่กำหนดไว้ในข้อ (ก) อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือว่า
แปลงชาติแล้วก็จริงแต่ไม่มีคุณสมบัติใน (ก) คือไม่ได้เข้าโรงเรียน
ไม่ได้เป็นตำรวจหรือทหาร หรือไม่ได้เป็นเสมียนแต่เป็นพ่อค้า ดังนี้
เราก็ยังได้เปิดสิทธิให้ออกเสียงได้เหมือนกัน คือว่าต้องอยู่ในราชอาณาจักร
สยามแล้ว ๑๐ ปีหลังจากที่ได้แปลงชาติแล้ว และก่อนที่
ได้แปลงชาติก็กฎหมายแปลงชาติก็บัญญัติแล้วว่า จะต้องอยู่ใน สยามไม่
น้อยกว่า ๕ ปี รวมเป็นอันว่าต้องอยู่ในสยาม ๑๕ ปีที่มีสิทธิออกเสียง
ได้ ซึ่งแปลว่าได้มีความผูกพันเป็นไทยพอเพียงแล้ว ส่วนข้อ ๒ มี
อายุสี่สิบปีบริบูรณ์นั้น ในที่นี้เราถือเอาอายุเป็นเกณฑ์ ไม่ถือการ
ที่บรรลุนิติภาวะ เพราะการบรรลุนิติภาวะนั้นคนอายุเพียง ๑๘ - ๑๙ ปี
ก็มีภรรยาได้ ฉะนั้นเราจึงถือเอาอายุเป็นเกณฑ์ ๓. ไม่เป็นบุคคล
วิกลจริต หรือจิตต์ฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ในข้อนี้มีต่างกับธรรมนูญ

ชั่วคราวบ้าง คือในธรรมนูญชั่วคราวเราใช้ว่า ไม่เป็นผู้ไร้หรือ
 เสมือนไร้ความสามารถ ซึ่งศาลจะต้องเป็นผู้แสดง แต่ที่เราบัญญัติ
 ไว้ใหม่นี้ไม่จำเป็นที่จะต้องให้ศาลแสดง กล่าวคือ มอบอำนาจให้
 กรรมการอำนวยการได้ทีเดียว หากว่าเป็นผู้ที่ไม่สมประกอบ
 อำเภอก็มีอำนาจที่จะดลเสียซึ่งการสมัครออกเสียงนั้นก็ได้ เมื่อเขา
 ไม่พอใจก็ให้ไปยื่นอุทธรณ์ทางศาลต่อไป ซึ่งวิธีนี้เห็นว่าได้ความ
 สะดวกสำหรับสยามเหมือนกัน เพราะถ้าไปตามหัวเมืองจะเห็นว่า
 คนบ้าตามศาลาวัด มาก ซึ่งศาลยังมีได้สั่งให้เป็น คนไร้ความสามารถ
 ส่วนข้อ ๔ ไม่เป็นผู้ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลในขณะมีการเลือก
 ตั้ง เรื่องนี้เราก็ได้คิดแล้วเหมือนกัน ถ้าหากไม่บัญญัติไว้เช่นนี้
 เมื่อถึงเวลาไว้ตเราก็ต้องปล่อยพวกนี้ออกไป ซึ่งเราไม่มีเจ้าพนักงาน
 เพียงพอ ฉะนั้นจึงห้ามเสียทีเดียว ส่วนข้อ ๕ ไม่เป็นภิกษุสามเณร
 นักพรต หรือ นักบวช ในขณะมีการเลือกตั้ง ไม่ถูกศาลพิพากษา
 ให้เพิกถอนสิทธิในการเมือง ขอแก้คำว่า “ในการเมือง” เป็น
 “ออกเสียง” นี้ก็คือว่าสิทธิในการออกเสียงในพระราชบัญญัติ
 นี้เราบัญญัติไว้ว่าในกรณีอย่างไรเราจึงเพิกถอน นอกจากนั้นเรา
 จะต้องทำต่อไปอีก ก็คือเราต้องตรวจกฎหมายอีก เช่นกฎหมาย
 อาชญาว่าความผิดอย่างไร จึงจะถอนสิทธิซึ่งเป็นกิจการที่จะทำใน
 ภายหน้า

พระยาประเสริฐสงคราม ถามว่า ในมาตรา ๔ ๑. (ก) ที่ว่า “ถ้าบิดาเป็นชาวต่างประเทศ จะได้แต่งงานกับมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม” สงสัยว่า มารดานั้นจะเป็นคนชาวไหน หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่า ในเรื่องนี้ต้องดูกฎหมายสัญชาติ เพราะในนั้นกล่าวอยู่แล้วว่าเป็นมารดาชาวไหนบ้าง

พระประพิณพยุหฺม กล่าวว่า ในมาตรา ๔ ๑. (ก) ในบรรทัดสุดท้าย ๓ บรรทัดที่ว่า “หรือได้รับราชการประจำแผนกอื่น ๆ ในตำแหน่งตั้งแต่เสมียนขึ้นไปโดยมีเงินเดือนแล้วไม่ต่ำกว่า ๕ ปี” สงสัยว่า “เสมียน” ที่กล่าวไว้ในนี้เทียบชั้นไหนเป็นต้นว่า พนักงานรถไฟ การ์ดรถ หรือ บุรุษไปรษณีย์ ฯลฯ เหล่านี้จะเข้าอยู่ด้วยหรือไม่ ถ้าไม่เข้าแล้วพวกที่กล่าวแล้วจะไม่มีสิทธิออกเสียงเลย เห็นว่าควรจะบ่งไว้ให้ชัด เพราะในมาตรา ๘ มีคำว่า “ได้รับพระราชทานเงินเดือนของรัฐบาลประจำซึ่งน่าจะเอามาใส่ไว้ในนี้ด้วย เพื่อจะให้ชัดเจนขึ้นว่า ผู้ที่ได้รับเงินเดือนจากรัฐบาลแล้วก็มีสิทธิออกเสียงได้

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ กล่าวว่า ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนมาตรา ๒๙ กล่าวไว้ว่า เสมียนพนักงานคือข้าราชการชั้นต่ำซึ่งมีสิทธิได้รับเงินเดือนตามอัตรา ๆ ละ ซึ่งเป็นวิเคราะห์ศัพท์ ที่อธิบายอยู่แล้ว ฉะนั้นเพื่อให้เข้ารูปกันเห็นว่าจะเพิ่ม

คำว่า “พนักงาน” ต่อท้ายคำ “เสมียน” ลงไปในพระราชบัญญัตินี้
ด้วยก็เห็นจะได้

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่า คำว่าพนักงานในร่างเดิม
ก็มีไว้เหมือนกัน แต่ภายหลังมีอนุกรรมการนาย ๑ ได้แปลคำ
“พนักงาน” นั้นว่าเทียบชั้นกุลิเต้ แต่ในที่นี้หมายความว่าประจำซึ่งหาก
จะใส่ไว้ก็ไม่ขัดข้อง และขอแก้ความในตอนนั้นว่า “หรือได้รับ
ราชการแผนกอื่น ๆ ในตำแหน่งตั้งแต่เสมียน พนักงาน ขึ้นไปโดยมีเงิน
เดือน ประจำแล้วไม่ต่ำกว่าห้าปี”

พระยาประเสริฐสงคราม กล่าวว่า ในมาตรา ๔ บรรทัดแรก
กล่าวว่า “ผู้มีสิทธิออกเสียง” แต่ในมาตรา ๓ กล่าวว่า “๑. ราษฎร
ผู้มีสิทธิออกเสียง” ซึ่งต่างกันอยู่ เห็นควรที่จะเพิ่มคำว่า “ราษฎร”
ไว้ในมาตรา ๔ ให้เหมือนกับมาตรา ๓

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่า ไม่ขัดข้อง จึงขอให้เติม
ความอย่างเดียวกันอ่านว่า “มาตรา ๔ ราษฎรผู้มีสิทธิออกเสียง.....”

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ กล่าวว่า ชื่อพระราชบัญญัติในตอน
จั่วหน้ากับตอนเรียกชื่อนี้ผิดกัน น่าจะให้เหมือนกันโดยเพิ่มคำสยาม
ลงไป

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่า เห็นจะเป็นด้วยพิมพ์ตก
ฉะนั้นขอถือโอกาสเติมในที่นี้ด้วย และในมาตรา ๑ ก็ขอเติมลงไป
ด้วย คือในบรรทัดที่ ๓ คำว่า “บัญญัติจะเพาะกาลแห่งรัฐธรรมนูญ

สยาม” นั้นขอแก้ไขเป็นว่า บัญญัติเฉพาะกาลแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม”

รองประธานสภาฯ ได้ลงมาแสดงความเห็นว่า มาตรา ๔ ในตอนที่ว่าหรือได้รับราชการประจำการตามลักษณะเกณฑ์ทหาร.....” นั้น ถ้าเทียบผู้ที่ได้เรียนจบมัธยม ๓ บริบูรณ์แล้วไปรับราชการไม่ต่ำกว่า ๕ ปี พออายุ ๒๐ ปีก็ออกเสียงเลือกตั้งได้ ที่นี้ผู้ที่กำลังเป็นทหารอายุ ๒๑ ปี ต่อไปอีก ๒ ปี คือครบกำหนดปลดกองหนุนอายุ ๒๓ ปี จึงจะมีสิทธิ เห็นว่าเพื่อให้ได้สิทธิเช่นเดียวกันควรจะเปลี่ยนเป็นว่า กำลังเป็นทหารประจำการก็ให้มีสิทธิ

พระยาราชวังสัน กล่าวว่า ในเรื่องนี้เราให้สิทธิที่ได้รับราชการทหารแล้วเท่ากับคนไทย คือเอาเกณฑ์ที่ได้รับราชการทหารนั้นให้เป็นสิทธิที่จะออกเสียงได้ คือว่า ต้องมีอายุครบ ๒๐ ปีและต้องเสียเวลาเป็นทหารอีก ๒ ปีซึ่งเป็นช้อยกเว้นอันหนึ่ง ส่วนคนที่แปลงชาตินั้น กฎหมายบัญญัติว่าต้องมีอายุเต็มบริบูรณ์ตามกฎหมายทั้งสองประเทศ และอยู่ในเมืองไทยแล้ว ๕ ปี และแปลงชาติแล้ว ๑๐ ปี จึงจะมีสิทธิออกเสียงได้ตามพระราชบัญญัตินี้ สิทธิที่ให้เช่นนี้ก็เพื่อตัดภาระในการที่จะต้องเรียนจบชั้นมัธยม ๓ หรือ เข้ารับราชการอื่นนั่นเอง

พระยาศรยุทธเสนี กล่าวว่า ความเข้าใจนั้นคิดว่าสิทธิเหลื่อม

กัน เพราะว่าคนที่รับราชการทหารนั้นจะต้องมีอายุแล้วอย่างน้อย ๒๒ ปี ส่วนผู้ที่เรียนจบมัธยม ๓ แล้วไปทำราชการอีก ๕ ปีนั้นจะมีอายุน้อยกว่า ก็มีสิทธิออกเสียงได้ จึงคิดว่าอายุเหลื่อมกันอยู่

พระยาราชวังสัน กล่าวว่า ในข้อที่ว่ารับราชการนั้น สมมติว่า ลูกฝรั่งแม่ไทย อาจจะไปเรียนหนังสือจากสิงคโปร์ หรือฮ่องกง กลับมาแล้วมาเข้าทำงานรถไฟหรือไปรษณีย์แล้ว ๕ ปี แต่ไม่ได้เรียน จบมัธยม ๓ เราก็ให้สิทธิเหมือนกัน เพราะมารับราชการอบรมนิสิตไทยแล้ว ๕ ปี กล่าวคือหลักยกเว้นนั้นมี ๓ อย่างจะเป็นว่าได้รับราชการทหารแล้ว หรือ เรียนจบชั้นมัธยม ๓ หรือว่าได้รับราชการทหารแล้วอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ เราให้มีสิทธิที่จะออกเสียงเท่ากันทั้ง ๓ อย่าง

พระยาศรยุทธเสนี กล่าวว่า ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วก็คือว่า เราถือหลักเป็นเกณฑ์ มิได้ถืออายุ

พระยาราชวังสัน กล่าวว่า เรามีได้ถืออายุเป็นเกณฑ์ ถือหลักอย่างที่ได้พูดมานั้น

นายมังกร สามเสน กล่าวว่า ในพระราชบัญญัติเลือกตั้งนี้สงสัยว่าผู้หญิงจะรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรได้หรือไม่ เพราะไม่ได้ระบุเพศแต่ทางราชการไม่เคยนิยมให้เพศหญิงเกี่ยวข้องแก่การเมือง จึงควรทำความเข้าใจให้ชัดเจน

พระยาราชวังสัน กล่าวว่า ในพระราชบัญญัติมิได้บ่งไว้ว่าเพศ

ใดและผู้หญิงก็คือราษฎรเช่นเดียวกับชาย ฉะนั้นไม่มีข้อห้ามว่าผู้หญิงจะสมัครรับเลือกตั้งไม่ได้

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ในมาตรา ๑-๒-๓ และ ๔ ที่ได้อภิปรายกันมาแล้วนั้น หากไม่มีผู้ใดสงสัยอย่างใดอีกก็จะได้ให้ลงมติต่อไป ไม่มีผู้ใดทักท้วงและสมาชิกทั้งหมดลงมติเห็นชอบตามร่างที่ได้ แก่ไขมาเป็นอันว่าที่ประชุมลงมติรับรองความในมาตรา ๑ ถึง ๔ ดังที่ได้ปรึกษาพิจารณามานั้น

มาตรา ๕ หลวงประดิษฐมนูธรรม ได้อ่านเสนอที่ประชุมอธิบายประกอบดังนี้ “มาตรา ๕ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบลหรือเป็นผู้แทนราษฎร นอกจากมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ อนุมาตรา (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) แล้วจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้”

“๑. มีอายุ ๒๓ ปีบริบูรณ์” ที่เรากำหนด ๒๓ ปีนี้เพราะถือเกณฑ์ว่า คนที่ถูกเกณฑ์เป็นทหารและปลดแล้วมักมีอายุ ๒๓ ปี และเมื่อได้ปลดกองหนุนแล้วนับว่าเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว

๒. ไม่เป็นบุคคลที่มีความประพฤติเสื่อมเสียเป็นอาชญา หรือติดยาเสพติดให้โทษ” เช่นกับเป็นคนเสเพลเมาอยู่ตามตลาด เสพยา ก็มีจำพวก ผีน กัญชา ซึ่งปรากฏว่าเป็นคนเหลวไหล

๓. มีความรู้ตามที่จะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้” คือเราจะมีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้เป็นคราว ๆ ว่า ผู้แทนตำบลจะต้องมี

ความรู้เท่าทันผู้แทนราษฎรจะต้องมีความรู้เช่นนี้ซึ่งจะกำหนดไว้ ตาม
กาลสมัย

๔. ไม่เป็นบุคคลที่อยู่เหนือการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑
ซึ่งในข้อนี้เราก็อมทราบกันอยู่ดีแล้วว่าเป็นบุคคล ชนิดไร

พระยาปรีदानฤเบศร์ เสนอว่า ในข้อ ๑. ที่ว่า มีอายุ ๒๓ ปี
บริบูรณ์แล้วนั้นเห็นว่าไม่พอ สำหรับข้าพเจ้าเองนั้นเท่าที่ได้สังเกตและ
รู้เห็นมา ในวัยที่มีอายุเพียง ๒๓ ปีนั้น ยังนับว่าเป็นผู้ใหญ่ไม่ได้ เพราะ
ยังรู้เหตุการณ์น้อยนัก จึงเสนอว่าควรจะต้องถึงอายุ ๒๕ ปี จะ
ได้ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญดีกว่า

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่า ในเรื่องอายุนี้เราก็ได้คิดกัน
แล้ว ความจริงนั้นผู้ที่ราษฎรจะเลือกตั้งนั้นเขาก็ยอมเลือกเฟ้นแล้วว่า
เป็นบุคคลดีพอ เป็นผู้ใหญ่ที่จะไว้วางใจได้ สำหรับอายุนั้นเห็นว่า
ไม่เป็นการสำคัญเท่าใด บางคนอายุน้อยก็ทำการใหญ่โตได้ เช่น
เอมเปอเรอร์ผู้หนึ่งที่ตีอินเดียได้ อายุไม่ถึง ๒๐ ปีเสียอีก

พระยาปรีदानฤเบศร์ กล่าวว่า ถ้าพูดถึงเรื่องอายุพิเศษ
สำหรับความเห็นของข้าพเจ้าเองแล้ว อายุ ๒๓ ปี นั้นไม่พอ เพราะยัง
เป็นผู้ที่มีสติปัญญาดีจริงอยู่อาจจะเป็นผู้ที่มีความรู้สูง แต่ว่าสติ
ปัญญานั้นอาจจะยังไม่เพียงพอจะคิดการให้รอบคอบได้ จึงเห็นว่า
ควรเป็นอายุ ๒๕ ปี

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามที่พระยาปรีชาพูดนั้นก็
ข้อควรฟังและอายุ ๒๕ ปีนั้นในเมืองต่างประเทศเขามี แต่ว่า ในเมือง

เหล่านั้มีอากาศหนาว คนมักจะมีอายุยืนกว่าเราที่เป็นเมืองมีอากาศ ร้อน ส่วนข้อพิเศษที่จะพูดให้เห็นได้ว่าอายุ ๒๓ ปีเป็นผู้มีความรู้ดีแล้ว ก็เช่นตัวพระยาปริชา ฯ เองซึ่งจำได้แน่ว่าเมื่อเวลามีอายุ ๒๓ ปีเท่านั้นก็ ทำงานได้เงินเดือน ๑๒๐ บาท ซึ่งนับว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว

พระยาราชวังสัน กล่าวว่า การกำหนดอายุนั้นเป็นของที่ได้ เถียงกันอยู่ทั่วไป เท่าที่เคยเห็นมาในเมืองอังกฤษคนอายุ ๒๑ ปีก็ได้ เป็นอัครมหาเสนาบดีก็มี แต่เรื่องนี้เป็นข้อยกเว้นเฉพาะตัว ที่นี้ว่า สำหรับเมืองเรา ต่อไปการศึกษาจะคืบหน้าออกไปอีก ฉะนั้นจึงคิด ว่ากว่าจะเสร็จการศึกษาที่อยู่ในราว ๒๔-๒๕ ปี สำหรับประเพณีแล้ว ไทยเรานับว่าผู้ที่ได้บวชเรียนแล้วนับว่าเป็นผู้ใหญ่ได้ และก่อนที่จะ บวชก็ต้องมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ และที่กำหนดไว้ ๒๓ ปีก็นับว่า ดีแล้ว

พระยานิติศาสตร์ ไพศาลย์ กล่าวว่า เท่าที่ได้พูดกันมาแล้ว รู้ สึกว่าพูดกันถึงการได้บวชมากกว่า แต่สำหรับข้าพเจ้าเองนั้นคิด ถึงเรื่องอื่นคือ ถ้าเราจะดูในธรรมเนียมของต่างประเทศเขาแล้ว มี กำหนดอายุไว้ ๑๘ - ๒๐ - ๒๑ - ๒๓-๒๕ และ ๒๘ ปีก็มีเป็นอย่างมาก และที่เราเอา ๒๓ ปีก็คือว่าธรรมเนียมประเพณีในเมืองไทยถือว่า เมื่อ อายุล่วง ๒๐ ปีแล้วเป็นผู้ใหญ่ เช่นนี้จึงยอมให้เข้าบวชศึกษาธรรม ซึ่งนับว่ามีสิทธิสัมปัญญา สมควรจะเป็นผู้แทนราษฎรได้ แต่ได้มาคิด ว่าบ้านเมืองเราจำเป็นจะต้องมีทหารสำหรับระวังรักษาความปลอดภัย

ให้แก่ประเทศอันเป็นกิจสำคัญอย่างยิ่ง ฉะนั้นจึงได้ยึดเวลาออกไปอีก ๒ ปีเป็น ๒๓ ปี เพื่อให้ผู้นั้นได้เข้ารับราชการทหารเสียก่อน ถ้าไม่บัญญัติไว้เช่นนี้แล้ว ใครสักมาได้รับเป็นผู้แทนก็ไม่ต้องเป็นทหารเสีย ประโยชน์สำคัญของประเทศไปได้

พระยาวิชัยราชสุนทร กล่าวว่า ในเรื่องนี้อายุก็ได้อภิปรายกัน มามากแล้ว เห็นว่าควรจะลงคะแนนได้แล้ว

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ในเรื่องอายุนั้นมีปัญหาว่าจะเอา ๒๓ ปีหรือ ๒๕ ปี สมาชิก ดั่งที่พระยาปรีชา ฯ เสนอ จึงขอถามความเห็นชอบ สมาชิก สมาชิกส่วนมากลงมติว่าได้กำหนดไว้เพียง ๒๓ ปีนั้นเป็นการเพียงพอแล้ว เป็นอันว่าที่ประชุมตกลงให้เป็น ๒๓ ปีตามเดิม

พระยาปรีชานฤเบศร์ กล่าวว่า ตามความเข้าใจผู้ที่จะเป็นผู้แทนราษฎรนั้น ฐานะไม่เลวกว่าข้าราชการ หรือดีกว่าข้าราชการ ที่นี้ดูตามหลักในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนยังมีบัญญัติไว้เป็นข้อจำกัดว่าผู้ที่จะเป็นข้าราชการนั้นต้องมีคุณสมบัติเช่นนั้นเช่นนี้ คือในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัตินั้นมีว่า ไม่เป็นผู้มีกายพิการ ทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือจิตต์ฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ไม่เป็นผู้ที่บกพร่องในศีลธรรมอันดี ไม่เป็นคนมีหนี้สินล้นพ้นตัว และไม่เป็น ผู้ที่เคยถูกไล่ออกจากทหะบวงการใด ๆ หรือเคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาให้จำคุก เว้นแต่ความผิดฐานลหุโทษและความผิดอันได้กระทำ

ไปโดยฐานประมาท ซึ่งอ่านตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว คนที่จะเป็น
ข้าราชการพลเรือนแม่เสมียนก็ต้องไม่เป็นอย่างที่ได้อ่านมาแล้ว จึง
เห็นว่า ผู้ที่จะเป็นผู้แทนราษฎรนั้นมีเกียรติศักดิ์ไม่น้อยกว่าข้าราชการ
แต่ถ้าจะคิดดูก็ดีกว่า จึงเห็นว่าข้อความในพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือนที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นควรจะนำมาลงไว้ในมาตรา ๕ แห่ง
พระราชบัญญัตินี้ด้วยเพื่อให้เป็นคุณสมบัติของผู้แทนราษฎร

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่า เรื่องที่พระยาปริदानฤเบศร์
ได้กล่าวมานี้ อนุกรรมการก็เคยได้พูดกันมาแล้ว คือว่าเรื่องนี้
เราได้ตรวจดูเหมือนกันในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
แต่ไม่มีความเห็นด้วย เช่นคนที่ต้องโทษและออกจากตารางไปแล้วก็
ควรจะเป็นอิสระ จึงไม่เห็นด้วยในหลักการแห่งพระราชบัญญัตินั้น
และที่ได้ลงโทษไปแล้วนั้นก็เพื่อให้เป็นตัวอย่างการสอนกฎหมายครู ซึ่ง
แจ่มเสมอว่า ลงโทษเพื่อตัดนิสัยด้วย ถ้าไม่ถือว่าผู้พ้นโทษออก
เสียได้ เท่ากับรัฐบาลเองตัดนิสัยคนไม่ได้ หลักการขัดกันใน
ตัว เมื่อต่อไปเห็นว่ากำหนดโทษในกฎหมายไม่พอจะเพิ่มโทษเพิก
ถอนสิทธิออกเสียงก็ควร สำหรับการภายนอก ฉะนั้นเมื่อออกจาก
คุกไปแล้วก็ควรจะได้รับคามอิสระภาพแก่ตัว อนุกรรมการจึงมี
ได้เอามาลงไว้ตามที่พระยาปริดา ฯ เสนอ ส่วนเรื่องศีลธรรมนั้นเป็น
สิ่งที่พิจารณาได้ยาก และที่ว่าถึงหนี้สินส่วนตัวนั้นก็เป็นการยากที่

จะพิจารณา เพราะพระราชบัญญัติล้มละลายของเราเท่าที่เป็นอยู่ ณ บัดนี้ยังไม่มีความเสมอภาคคือใช้ในกรุงเทพฯ คนกรุงเทพฯมีหนี้สินล้นพ้นตัวหนีไปหัวเมืองก็ไม่ต้องล้มละลาย ซึ่งต่อไปเราจะได้พยายามจัดทำให้ equalize ในโอกาสที่จะทำได้ สำหรับศีลธรรมนั้นเป็นการยากที่จะคิด อีกอย่างหนึ่ง เรื่องนี้เราก็มีประกันอยู่แล้ว คือว่าเมื่อเวลารัฐบาลจะเลือกตั้งนั้น เขาก็คงจะวินิจฉัยโดยแน่นอน ถ้าปรากฏว่าเป็นผู้ที่ปราศจากศีลธรรมแล้วเขาก็คงไม่เลือก ซึ่งความจริงในเรื่องนี้เราก็ได้พิจารณาแล้ว

นายมังกร สามเสน กล่าวว่า ในการที่ราษฎรจะเลือกตั้งนั้น เห็นว่าแม้จะไม่มีข้อบังคับไว้ก็เชื่อว่าราษฎรคงจะไม่เลือกเอาคนเกกมะเหรกเสเพลไร้ศีลธรรม หรือมีหนี้สินรุงรังมาเป็นผู้แทนของเขาเป็นแน่ จึงเห็นว่าไม่น่าจะวิตกและที่ได้จำกัดลงไปแล้วนั้นก็เห็นว่าเป็นการเพียงพอแล้ว ควรจะให้ความอิสระในการเลือกตั้ง

พระยาปริดาฯ กล่าวว่า ถ้าหากจะให้เป็นอย่างนายมังกร ว่าแล้ว เห็นว่าข้อความที่จำกัดไว้แล้วนั้นก็ไม่จำเป็นที่จะต้องมีไว้ ปล่อยให้ราษฎรเขาเลือกกันเองดีกว่า แต่สำหรับความเห็นส่วนตัวนั้นเห็นว่าการที่จะมีไว้นั้นก็เพื่อว่าเราจะได้ช่วยดู เพราะคนย่อมมีพรรคพวก ฉะนั้นจึงต้องมีไว้บ้าง และขอเสนอว่าควรจะมีเพิ่มลงไว้ว่า คนที่ยังอยู่ในคดีล้มละลายไม่ควรให้มีสิทธิออกเสียง

พระยาราชวังสัน กล่าวว่า กล่าวว่ เรื่องนี้เราได้พูดกันมากในคณะ
อนุกรรมการ ซึ่งพระยาปริดาฯ ก็เป็นอนุกรรมการด้วยแต่ไม่ได้มา
ประชุม การที่เราวางไว้เช่นนี้ก็ให้เป็นกลาง ปิดบ้างเปิดบ้างพอสมควร
ถ้าเราทำเช่นว่านี้มีเสียงได้ว่าเราคณะกรรมการจะวางหลักบังคับมิ
ให้ผู้อื่นนอกจากจะเป็นพวกของตัวเอง ซึ่งไม่ใช่ความตั้งใจของเราฉะนั้น
เราจึงต้องเปิดไว้บ้าง กล่าวคือต้องเตรียมสายกลางเป็นหลัก

พระยาปริดา ฯ กล่าวว่า รู้สึกเสียใจที่มีได้มาประชุมด้วยใน
การประชุมอนุกรรมการเนื่องจากไปติดธุระทางอื่นเสีย แต่กระนั้นก็ดีถ้า
แม้ว่าได้มาประชุมด้วยแล้ว ก็จะต้องขัดข้องอย่างแน่ ๆ ว่า คนล้ม
ละลายไม่ควรไม่ควรจะให้มีสิทธิออกเสียงได้เลย

หลวงประดิษฐ์ฯ กล่าวว่า ในเรื่องล้มละลายนี้ได้คิดดูแล้ว
สำหรับความเห็นส่วนตัวแล้ว attack พระราชบัญญัติล้มละลาย เพราะ
ยังไม่ยุติธรรมเพียงพอ เช่น สมมติว่าคนหนึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ แต่
จะถูกล้มละลายก็ออกไปอยู่เสียที่หัวเมืองซึ่งมิได้มีการประกาศใช้
พระราชบัญญัตินี้ ก็เป็นอันว่าไม่ต้องถูกล้มละลาย ฉะนั้น จึงได้ คิดที่
จะพยายามปรับปรุงเสียดังที่ได้เรียนมาแล้ว

ประธานคณะกรรมการราษฎร กล่าวว่า เท่าที่ได้ฟังความเห็น
ของพระยาปริดาฯ กล่าวมาแล้วนั้น เห็นว่าฐานะกับเหตุผลไม่เหมือนกัน
ข้อสำคัญมีว่าในเหตุอันเดียวกัน ถ้าคน ๆ นั้นอยู่ในกรุงเทพฯ ก็ต้องเป็น
ไปตามพระราชบัญญัติ แต่ถ้าหากคน ๆ นั้น อยู่หัวเมืองก็หาเป็นไปตาม

ที่เจ้าคุณปรีดา ฯ เข้าใจไม่ เพราะฉะนั้นจึงไม่ใช่เหตุหรือคน แต่เป็นสถานที่ด้วย เวลานี้การใช้พระราชบัญญัติล้มละลายของเรานั้นยังไม่ทั่วถึงกันอีกประการหนึ่งที่พระยาปรีดาไม่มีความเห็นด้วยที่จะให้ผู้อยู่ในคดีล้มละลายมีสิทธิออกเสียงนั้น เข้าใจและทลายใจได้ว่าเป็นเพราะอายุฝรั่งที่จะหาว่าเราเอาคนล้มละลายมาไว้ แต่ขอเรียนว่าการล้มละลายของเรากับของเขานั้นมีหลักและลักษณะต่างกันมาก ฉะนั้นเหตุก็เป็นเหตุที่นำอายุ แต่ฐานะของเราไม่ใช่เหตุแต่เป็นสถานที่

พระยาปรีดา ฯ กล่าวว่า เมื่อได้ฟังคำชี้แจงของประธานกรรมการราษฎรแล้ว รู้สึกเป็นที่พอใจและตรงกับความมุ่งหมายและเข้าใจดีแล้วขอถอนญัตติที่เสนอไว้

พระสุธรรม ฯ กล่าวว่า ในมาตรานี้ควรมีบัญญัติว่าด้วยการโจรกรรมซึ่งได้ติดคุกมาแล้วด้วย เพราะเหตุว่าเท่าที่รู้มาคนบ้านนอกที่มีอาชีพทางนี้มีอำนาจมีตมมาก ถ้ารู้ว่าจะเป็นประโยชน์อาจจะใช้อำนาจให้ลูกน้องเลือกตนมาเป็นผู้แทนได้ ฉะนั้นจึงน่าจะจำกัดความข้อนี้ไว้ เพราะคนจำพวกนี้มีอุบายเล่ห์เหลี่ยมมาก

ประธานคณะกรรมการราษฎร กล่าวว่า ที่ได้ฟังความเห็นพระสุธรรม ฯ นั้นพอจะเข้าใจความประสงค์ได้บ้าง คือไม่ต้องการให้ผู้ที่เคยต้องโทษฐานโจรกรรมมาเป็นผู้แทน แต่ศัพท์คำว่า “โจรกรรม” นี้ไม่มีในกฎหมาย แต่หมายความว่าพวกที่ต้องคำพิพากษาตามกฎหมายลักษณะอาชญาแต่มาตรา ๒๘๘ เป็นต้นไปนั้นแล้ว ไม่คัดค้าน แต่ว่า

การที่จะให้ลงไว้นั้นเห็นว่าถ้าแม่ลงไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เห็นว่าเราจะต้องพิจารณาความผิดและศาลอาจต้องพิพากษาถอนสิทธิในการออกเสียงได้แต่ถ้าเอาไว้ทางโน้นแล้วเห็นว่าเป็นการท้วงติงดีกว่าที่จะเอาไว้ในพระราชบัญญัตินี้

พระสุธรรม ฯ กล่าวว่ถ้าแม่เห็นว่าจะลงไว้ในพระราชบัญญัติโน้นกินความทั่วถึงแล้ว ก็ขอถอนญัตติ

นายจรูญ สืบแสง กล่าวว่า ในเวลาที่กำลังพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนั้นข้าพเจ้าได้เคยเสนอว่า ผู้แทนที่ประพฤติตัวเป็นการนำชื่อเสียงมาสู่สภา และสมาชิกได้ลงมติให้ออกไปจากสภาแล้ว เราควรจะจำกัดการที่ผู้นั้นจะกลับเข้ามาในสภาอีก ซึ่งที่ประชุมได้รับว่าจะพิจารณาในเมื่อถึงคราวพูดถึงเรื่องผู้แทน ฉะนั้น จึงขอเสนอในที่นี้ถึงเรื่องที่ได้กล่าวมาแล้ว

ประธานคณะกรรมการราษฎร กล่าวว่า เรื่องตั้งที่นายจรูญ สืบแสงเสนอขึ้นตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริง ๆ มีในประเทศอังกฤษ คือว่าสมาชิกที่ราษฎรเลือกเข้ามาแล้วประพฤติตัวไม่เป็นที่พอใจ สภาก็ลงมติให้ไล่ผู้นั้นออกไป ส่วนคนนั้นเมื่อถูกไล่ออกไปแล้วก็ไปหาราษฎร ราษฎรก็เลือกตั้งมาใหม่อีก ที่นี้หากว่าจะไม่ให้คนนั้นเข้ามาก็จะเป็นอันว่าตัดสิทธิราษฎรทั้งหลายได้เลือกตั้งเข้ามาด้วย ปัญหาจึงไม่อยู่ที่คน ๆ นั้น เป็นอันว่าถ้าเราลงโทษคนนั้นเราก็ลงโทษคนที่เลือกตั้งเข้ามาด้วย

หลวงแสง ฯ กล่าวว่า ถ้าจะถือเป็นการที่ไล่ผู้แทนนั้นออกไปเป็นผู้แทนราษฎรทั้งประเทศไล่ออกไปแล้ว เห็นว่า ผู้แทนคนนั้นก็เป็นที่ราษฎรส่วนน้อยได้เลือกตั้งเข้ามาเท่านั้นจะไม่ได้หรือ

พระยาราชวังสัน ตอบว่า ในการไล่ออกนี้มีจำกัดว่า ที่ไล่นั้นเพราะเหตุใด เพราะการไล่ออกนั้นอาจจะเป็นด้วยแกล้งก็ได้ เช่นกับว่าไม่ถูกกัน ปาร์ตีอาจจะโหวตให้ออกก็ได้ แต่ข้อบังคับก็มีอยู่เหมือนกันว่าในเหตุที่จะให้ออกนั้นเพราะอะไร แต่ที่จะให้ถืออย่างหลวงแสง ฯ ว่า ในการที่สภาให้ออกไปนั้นถือเสมือนว่าผู้แทนราษฎรทั้งประเทศเป็นผู้ไล่ออกแล้ว ก็เป็นข้อเท็จจริงซึ่งเรายินยอมแล้วว่า ราษฎรในตำบลหนึ่งให้เลือกตั้งผู้แทนของตนคนหนึ่ง เมื่อเช่นนี้เราจะไปตัดสิทธิเขาเสียนั้นเห็นว่าได้

นายจรูญ สืบแสง ขอถอนข้อเสนอนี้ในเรื่องนี้

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า เมื่อไม่มีผู้ใดทักท้วงอย่างได้อีกแล้วขอให้ลงมติต่อไป สมาชิกทั้งหมดลงมติเห็นชอบตามความในมาตรา ๕ ที่ได้พิจารณามาแล้ว เป็นอันว่าที่ประชุมรับรองมาตรา ๕

มาตรา ๖ หลวงประดิษฐ์ ฯ ได้อ่านมาตรา ๖ เสนอที่ประชุมมีความว่า “ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบล มีชื่ออยู่ในสำมะโนครัวตำบลใด ให้ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบลของตำบลนั้น”

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ความในมาตรานี้ถ้าไม่มีผู้ใดอภิ
ปรายก็ขอให้รับรอง ไม่มีผู้ใดคัดค้าน สมาชิกทั้งหมดลงมติ
เห็นชอบด้วย เป็นอันว่าที่ประชุมรับรองความในมาตรา ๖ ดังที่
ได้อ่านเสนอมานี้

มาตรา ๗ หลวงประดิษฐ์ฯ ได้อ่านความในมาตรา ๗ เสนอที่
ประชุมซึ่งมีความว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบลของตำบลใด
ต้องมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือมีอสังหาริมทรัพย์ หรือเป็นบุคคลที่
เกิดในตำบลนั้น”

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า สำหรับความในมาตรานี้ ถ้าไม่
มีผู้ใดทักท้วงอย่างไรแล้ว ก็จะได้ลงมติ ไม่มีผู้ทักท้วง สมาชิก
ทั้งหมดเห็นชอบด้วย เป็นอันว่าที่ประชุมรับรองความในมาตรา ๗
ดังที่ได้อ่านเสนอมานี้

มาตรา ๘ หลวงประดิษฐ์ฯ อ่านความในมาตรา ๘ เสนอที่ประชุม
มีความว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรของจังหวัดใด ต้อง
มีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ หรือมีอสังหาริมทรัพย์ หรือเป็นบุคคล
ที่เกิดในจังหวัดนั้น

ข้าราชการรับพระราชทานเงินเดือนของรัฐบาลประจำในจังหวัด
ใดจะสมัครรับเลือกเป็นผู้แทนราษฎรของจังหวัดนั้นไม่ได้ และถ้า
ได้รับเลือกตั้งจากจังหวัดอื่นแล้ว ต้องลาออกจากตำแหน่งประจำการ
แต่ให้มีสิทธิได้บำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

ราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๑ มาตรา ๖ หรือ พระราชบัญญัติบำเหน็จ
 บำนาญทหาร พ.ศ. ๒๔๗๑ มาตรา ๖ ถ้าเป็นข้าราชการทหาร ซึ่ง
 มีสิทธิจะได้เบี้ยหวัด จะเลือกรับเบี้ยหวัดแทนบำเหน็จบำนาญก็ได้
 หนึ่งเมื่อออกจากสมาชิกภาพโดยไม่มีความเสียหายแล้วประสงค์
 จะเข้ารับราชการในตำแหน่งประจำการเดิมอีก ท่านว่าให้เจ้ากระทรวง
 ทะบวงการรับบรรจุก่อนผู้อื่น”

พระยาปรีชาชลยุทธ กล่าวว่า ความในวรรค ๒ ประโยค
 ท้ายที่ว่า “ซึ่งมีสิทธิจะได้เบี้ยหวัด จะเลือกรับเบี้ยหวัดแทนบำเหน็จ
 บำนาญก็ได้” ขอเสนอให้ตัดออก แล้วใช้ความต่อไปนี้แทน “อาจ
 จะได้รับเบี้ยหวัดแทนบำเหน็จบำนาญตามระเบียบการของทหารก็ได้”
 เพราะถ้าจะให้คงไว้ตามเดิมแล้วจะเลือกกันเกินไป เพราะทางทหาร
 นั้นในการที่จะปลดคนใดออกเป็นกองหนุนหรือไม่นั้นได้มีระเบียบการ
 บังคับอยู่แล้ว

พระยาราชวังสัน กล่าวว่า ไม่ขัดข้อง

หลวงสินาดโยธารักษ์ กล่าวว่า ไม่ขัดข้อง

พระยาปรีชาชลยุทธ กล่าวว่า ความในวรรค ๓ บรรทัด ๒
 ขอแก้คำว่า “ตำแหน่ง” เป็น “ทะบวง” ทั้งนี้เพื่อให้กินความถึงทหารด้วย

หลวงประดิษฐฯ กล่าวว่า ในการบรรจุนี้เราหวังว่าเมื่อมี
 ตำแหน่งว่างจึงจะบรรจุ แต่ถ้าหากว่าตำแหน่งไม่มีว่างเราก็ไม่บรรจุ

สำหรับการบรรจุนั้นถ้าจะกระทำได้แล้วก็แปลว่าต้องให้โอกาสก่อนผู้อื่น ในประเทศฝรั่งเศสนั้นมีตัวอย่างเช่น ศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยคนใดถูกเลือกเป็นผู้แทนราษฎรแล้ว เขารักษาตำแหน่งนั้นไว้ให้เวลากลับมาก็มีสิทธิได้รับตำแหน่งเดิม

พระยานิติศาสตร์ ฯ กล่าวว่า ตามที่พระยาปรีชาชลยุทธ เสนอขอให้แก้ไขเป็นว่า “อาจจะได้รับเบี้ยหวัดแทน” นั้นความต่างกับรางวัลเดิมไปคนละอย่าง ความประสงค์เดิมนั้นก็เพื่อจะให้สิทธิได้รับ แต่ถ้าว่าตามที่แก้ไขใหม่แล้วดูเหมือนเป็นการระหว่างนายว่าจะให้ก็ได้ไม่ให้ก็ได้ กับที่ว่าในตำแหน่งประจำการเดิมนั้น เรื่องนี้เราก็ได้ปรึกษากันแล้วเห็นว่า ผู้ที่ออกไปนั้นจะยอมให้เข้ารับแต่เฉพาะตำแหน่งเดิม จึงจำกัดไว้เป็นว่าตำแหน่งประจำการเดิม ทั้งนี้ก็เพื่อจำกัดให้น้อย มิฉะนั้นถ้าใครออกจากราชการไปเป็นผู้แทนเช่น อธิบดีศาล ภายหลังจะเคลมเป็นอธิบดีกระทรวงอื่น จะสมควรและหรือ

พระยาประเสริฐฯ กล่าว ถ้าจะเปลี่ยนคำว่า “อาจจะ” เป็น “มีสิทธิ” ก็คงจะได้ความตามเดิม

พระยาปรีชาชลยุทธ ฯ กล่าวว่า ในการที่แก้ไขเช่นนั้นไม่เป็นการบังคับหรือจำกัดอย่างที่พระยานิติศาสตร์ ฯ กล่าว ในเรื่องบำเหน็จบำนาญนั้นมีสิทธิเต็มที่ แต่เราป้องกันว่าอย่าให้มีการเลือกกันนัก มิฉะนั้นจะเป็นการลำบาก จึงเห็นควรต้อง ต้องใช้ตามคำที่แก้ไขใหม่ อีก

ประการหนึ่งในการที่จะปลดทหารเป็นกองหนุนนั้น เรามีข้อบังคับอยู่แล้ว ซึ่งจะต้องไต่ถามชื่อเสียงนามสกุล สังกัดกองกรมไหน หมวดไหนหมู่ไหน จึงเห็นว่าเมื่อมีทหารมีระเบียบการอยู่เช่นนี้ ก็ควรต้องให้ใช้ระเบียบการนั้น

หลวงประดิษฐฯ กล่าวว่า เพื่อให้ความแน่ชัดขึ้นขอเสนอให้เพิ่มคำว่า “ชั้นเดียวกับตำแหน่ง” ลงในวรรค ๓ บรรทัด ๒ ระหว่างคำว่า “ตำแหน่ง” กับ “ประจำการ” อ่านเป็นว่า “ในตำแหน่งชั้นเดียวกับตำแหน่งประจำการเดิมอีก คือว่าให้โอกาสที่จะใช้ได้ถึงทหารด้วย

พระยาปริชาชลยุทธ กล่าวว่าที่หลวงประดิษฐ์ฯ ขอแก่นั้นไม่ขัดข้อง

หลวงประดิษฐ์ฯ กล่าวว่า ความในวรรค ๒ บรรทัดแรก หลังคำว่า “รัฐบาล” ขอเพิ่มเติมคำว่า “ในตำแหน่ง” เพื่อทำให้ความชัดเจนขึ้น

พระยานิติศาสตร์ฯ กล่าวว่า ตามความในวรรค ๓ นั้นจะเป็นความหมายอันพอเพียงหรือว่าสำหรับในกระทรวงเดียวกัน เช่นผู้พิพากษาอยู่กระทรวงยุติธรรมถูกเลือกตั้งเป็นผู้แทน ภายหลังออกจากสภาฯ มาแล้วจะไปขอเข้ากระทรวงธรรมการในตำแหน่งอันเดียวกัน เช่นอาจารย์จะได้หรือไม่ เห็นว่าอะพะาะกระทรวงเดิมจะแคบตีกว่ากระมัง

หลวงประดิษฐฯ กล่าวว่า ความประสงค์นั้นเพื่อให้อยู่แต่
ในกระทรวงเดิม ฉะนั้นจึงขอเติมความว่า “ กระทรวงทบวงการ
เดิม” ในวรรค ๓ บรรทัดที่ ๒ หลังคำว่า “ จะเข้ารับราชการ”
อ่านเป็นว่า “ จะเข้ารับราชการในกระทรวงทบวงการเดิมในตำแหน่ง
ชั้นเดียวกับตำแหน่งประจำการเดิมอีก”

พระยาพลพลพยุหเสนา กล่าวว่า เพื่อตัดความให้สั้นไม่
ซ้ำกัน เห็นว่าเติมคำว่า “ เดิม” คำเดียวในบรรทัดสุดท้ายก็ได้ คือ
ให้อ่านว่า “ ให้เจ้ากระทรวงทบวงการเดิม รับบรรจุก่อนผู้อื่น”

หลวงประดิษฐฯ รับรอง

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ในมาตรา ๘ นี้ได้อภิปรายแก้ไข
กันมาแล้ว ฉะนั้นถ้าไม่มีทักท้วงอย่างใดอีกขอให้ที่ประชุมรับรอง
สมาชิกทั้งหมดลงมติเห็นชอบตามที่พิจารณาแก้ไขมา เป็นอันว่าที่
ประชุมสภารับรองความในมาตรา ๘ ดังที่ได้ปรึกษามานี้

มาตรา ๘ หลวงประดิษฐ์มนูธรรม ได้อ่านความในมาตรา ๘
เสนอที่ประชุม ความว่า “ บุคคลหนึ่งจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้
แทนตำบลได้แต่เฉพาะตำบลเดียว และจะสมัครรับเลือกเป็นผู้แทน
ราษฎรได้แต่เฉพาะจังหวัดเดียวกัน”

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ในมาตรานี้ เห็นจะไม่มีปัญหาเพราะ
ความชัดเจนอยู่แล้ว ฉะนั้นถ้าไม่มีใครคัดค้านก็ขอให้ลงมติ สมาชิก

ทั้งหมดลงมติเห็นชอบด้วย เป็นอันว่าที่ประชุมรับรองความใน
มาตรา ๙ ดังที่ได้อ่านเสนอนั้น

หยุดพักกลางวันเวลา ๑๓ นาฬิกา และนัดเข้าประชุมพิจารณา
ต่อในตอนบ่ายอีกเวลา ๑๔ นาฬิกา

หลวงคหกรรมบดี
นายปพาฬ บุญ-หลง
นายสิงห์ กลางวิสัย
ผู้จัดรายงานการประชุม

รับรอง

พญ.

นิติศาสตร์ พระวุฒิสาสตร์
จรูญ ฌบางช้าง
นายมังกร สามเสน
ปรีชานุสาสน์
๗ ธันวาคม ๒๕

พิมพ์ที่กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร